

PROPERTY OF THE ALASKA NATIVE LANGUAGE CENTER
Do not remove from office.

A A H A H A A N J A A Q

Unipchaakkaña Kuvravaum

Aglakkaña Paniyavluum

Qiñiqtualiañi Apaurluum

Piliñat
Alaskam Iñupianisa Uqañniñatta Savaañat
Ilaña
Iñupianik Kanqiñiaġvium
Alaskam Ilisaġvia, Fairbanks, Alaskami

July, 1974

Kobuk Iñupiaq

Use of this material is restricted.
All rights, including the right to
reproduce all or part of the contents
in any form, are reserved by the
Alaska Native Language Center.

A A H A H A A N A A Q

Told by Laura R. Norton

Transcribed by Hannah Schnare

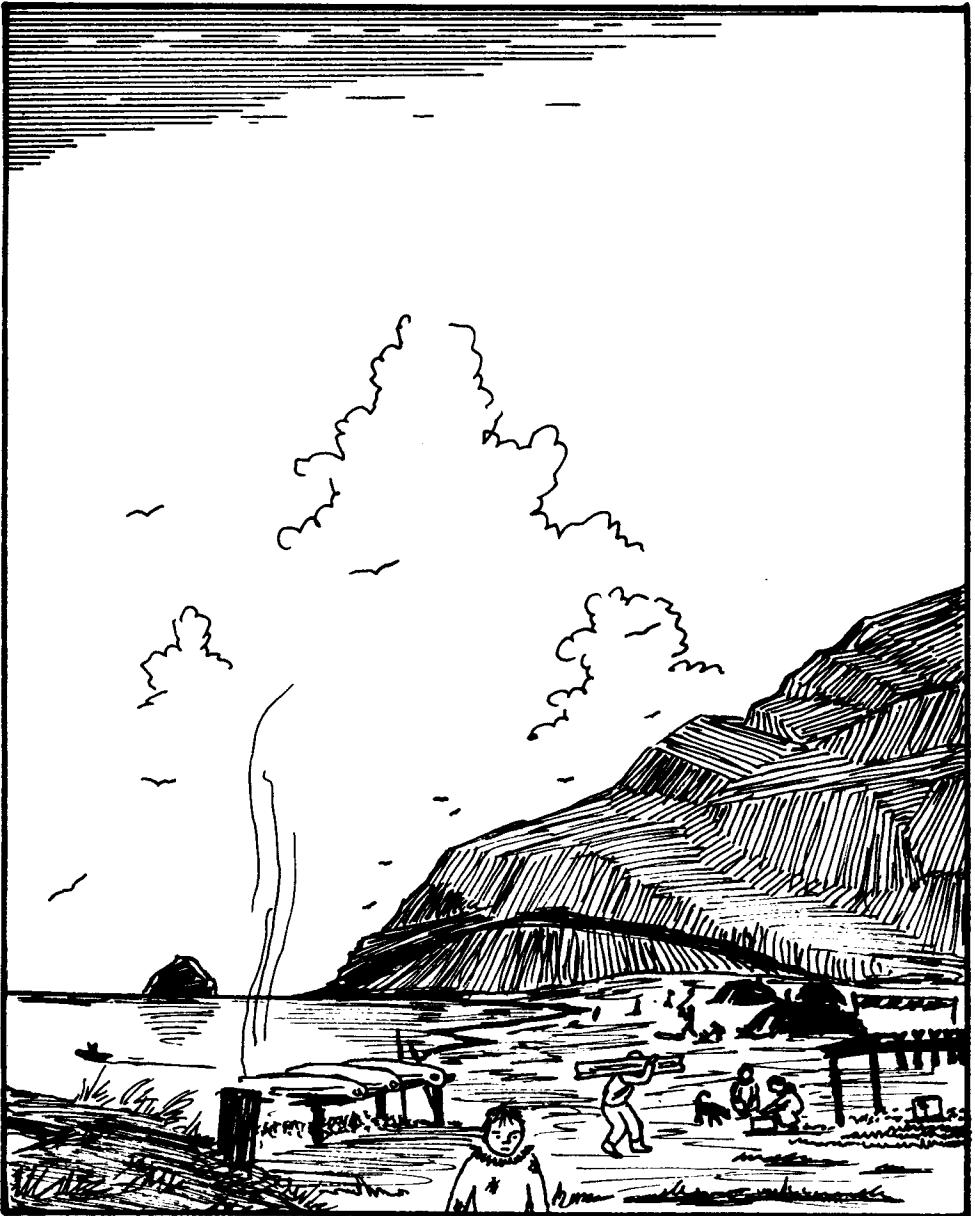
Illustrated by George Smart

Edited by Edna Ahgeak MacLean

A Production of
the Alaska Native Language Center
a Division of the
Center for Northern Educational Research
University of Alaska
Fairbanks, Alaska

Printed by:
Graphic Services
University of Alaska
Fairbanks, Alaska 99701

First Printing 1000 copies

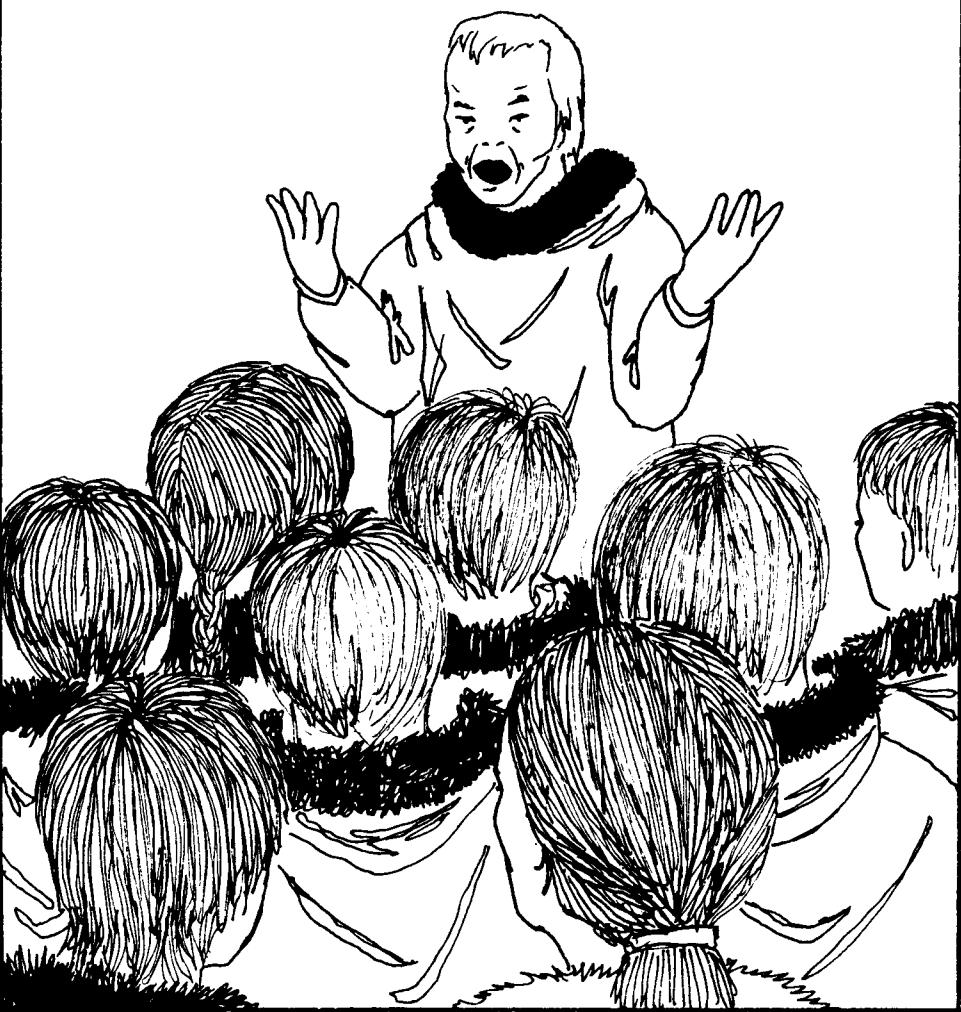
AAHAHAANJAAQ

Iñuit narvam siñaani iñuuniaġniqsuat.

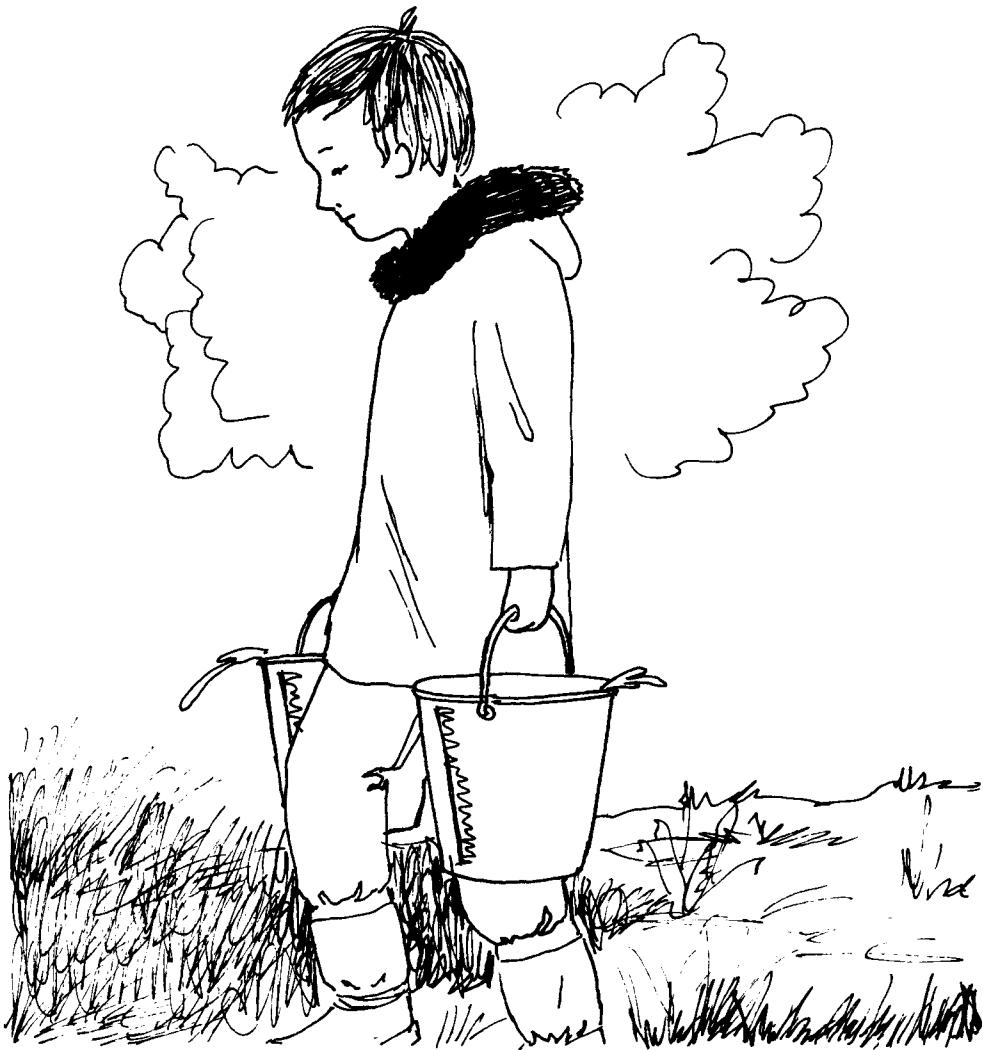
Umialiqaqhutinj iġñiligaamik nukatpiamik.

Taġiumunguuq tujaanun ajuニアqataqhutinj niqsaġniaqhutinj. Natchiġniaqhutinj aنجugauranik aŋilgautruqhutinj. Nunam tujaanun tuttunik aŋilgautruqhutinj.

Ilaatnigguuq ajuニアalgitchuat iġñinjanik umialgum ilaplutinj aŋilġangġillaktut. Napmun piquasrii lakaich. Pakkiaqtitquaqalamisiit pakkiaqtuat aŋilġangġilgitchut aasrii taġiū mun pakkiaqtaqtuat.

Taatajanatagguuq kiisaimmatai uqaġviginiq-pai iñuich. Kiataivruma paqitpagich, iġñi kiataivruma paqitpaun umialgutipayaağmi avvañitñik aatchuğayaağniplugu. Pakiliv-saaqhutin pakkiaqtaǵaluaqniqsut paqitchit-laingiqsut.

Taranigguq nunaaqqirami iliappauraq

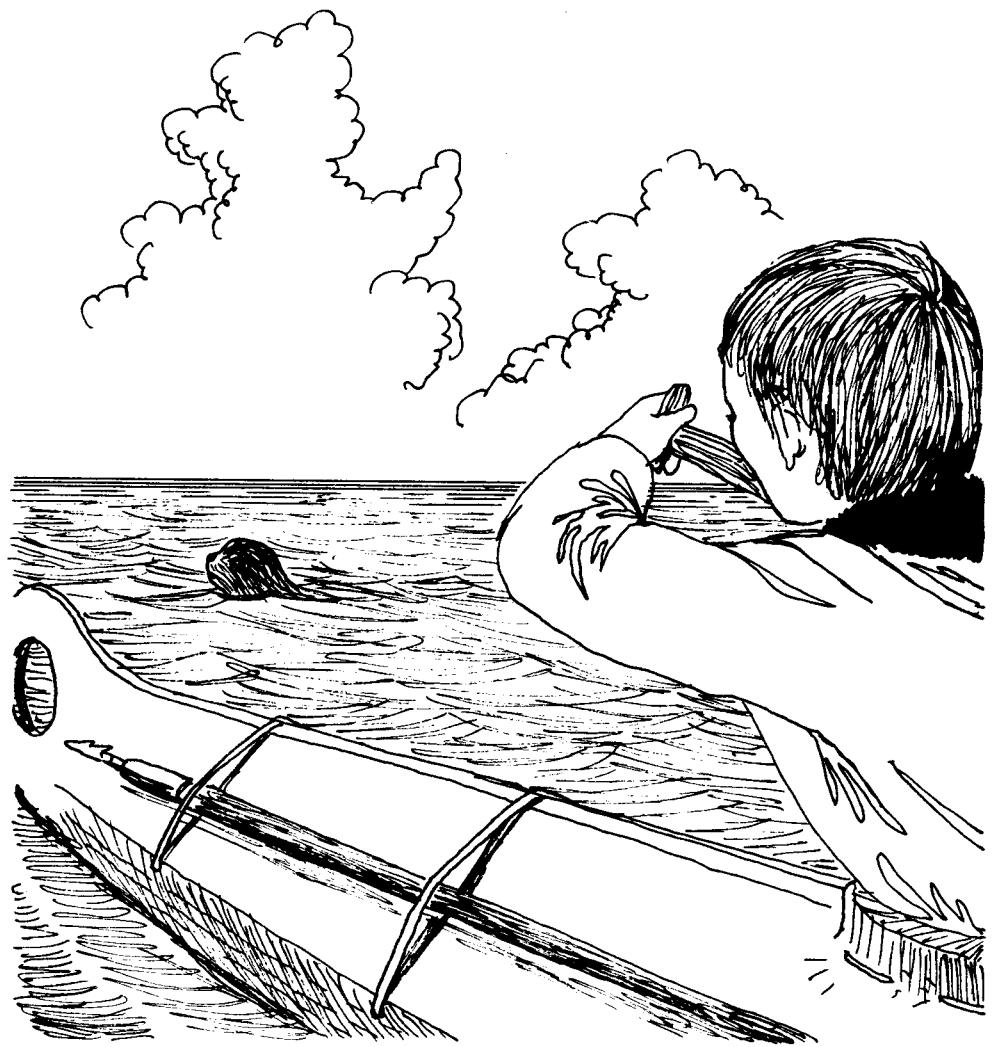
nukatpiagruk aanaruaġmiñi iñuuniqaqtuaq.

Nukatpiagruuguq taamna Aahahaanjamik atiqaqtuq.

Aanaruuañanguuq uqautiniğaa, "Paqnayup-kiň uvva paqnayupkiň isiqsuutigitin qanuq pisriqsraqnik paqinnayağıtin. Paqitchupkich aasrii nañnígisauraağaqsilunuk."

Itnaqmani nukatpiağruk piyumalaaghuni aanaruuanjan paqnaniğaa. Isiqsuutiplugu qanuq piłiksrajanik taamna uqautiniğaa. "Iglau-galuağuvich napmun paqitchupkich aŋilaaqaut-risaağigich aasrii sikumğıqsaağutin pisuğ-niisilaağniň aŋuagaqsiłgataağutin tulanait-ğatnun aglaan." Itnağniğaa nukatpiağruk.

Aahahaŋaaq taamna aullaqsaaqtuq tau-nuŋa taŋiumun. Tara taimma qayyaliti'amiŋ ayaksaallaŋniqsuq taŋiuviiramun. Taunuŋa iñuich taatna kilipmun qiviaqtumunnii nuna-mik qiñiqqaqtaliqsumiļu natchiiramigguuq puuvraŋauraqtuamik nalautchiruq. Naulik-kamik satkutuaqaghuni nauliŋniisriŋniŋaa taamna natchiiraq.

Maliqsruqļugu kiisaimmatai pisaǵilǵataqa-miŋ kaniqsisagałuaqtuq qanutnamunliqaa nunam talilllaŋniŋaa. Taŋiuviiramun ayautipkallaŋniq-suq. Qanutnamuntai piquasriiqami taatnaunni nikalisuŋaŋani qayyani sivunigvianun aŋuaqtua-gaqsıñiŋsuq.

Igлиqhuni suagguuq aasrii manna tiŋmiaǵ-ruuraq puuvrauraqtuaq. Tara qimanǵitmani nauliŋniaqļugu pisaǵilǵatalgiññiŋaa.

Qaunağıiraqamiin nunamun qallil läñniqsuq
nunamun. Tavra kilvaqhuni kuugaitchiaq taruña
paalik narvamun paqitnamiin isiqsaaghuni.
Isiqsaaqman suagguuq piñña tupiğauraq. Tulak-
huni tara pikman qayyatguuq apai iñugiañniqsuat
tupiğauram saañani ilañitguuq utuqqaliłgataq-
hutin ilañitguuq naagga atuğnağumiñaiłläñmip-
lutin.

Natchiqsanilu tara tinymiağruktanilu saa-
gaqlugich naulikkanilu kilvagniqsuq tupiğmun.
Paanjitigaluaqtuq iñuksruiññiqsuq. Isiqhuni
aasriiñ taatnaunniñ. Isiqmanguuq iñuiññiq-
suq naaggagguuq tuqumgaa suğusruiññiqsuq.
Tatpitchagguuq naagga qulaani igaliğaluaq.
Taipkua tara natchiqsanilu tinymiağruktanilu
ilipluginich.

Ittuaqsaqmiiğlu tatpapmagguuq tupqum
qaarjagun mayuqpaluktaaqsiruamik tusraapluni.

Ittuaqmanguuq suagguuq pitña aŋŋugaaniğluk
qaniligaaq uvakŋa siitminin aullağniipluni
isruaniñ aglaan qaniqağniqsuq. Tatpitchu-
magguuq nukatpiağıruk tasramuna takuliqamiin
atqagun tailıqługu, "Aahahaŋaaq niqsaqtaq-
nik aatchunisuağukma iiɬiuğikpiñ". Itnaağ-
guuq taavruma. Tara akaulasrunaqani natchii-
raq tara tiguliqamiin tatpitchuna nalugniğaa.
Akkuaqtiığaaqquuq tatpitchuma, tatpammagguuq
atqautiplugu tupiğauram tunuanun iňuksrugut-
liğaa.

Nukatpiaq tara taamna ittuaghuni iqsi-sunqaqani. Ittuagataqhuni tara taatna tatt-papmagguuq iñuksruktaaqsaqsilgitchuq, Iñuksruktaaraaqtuaq naalaktuaqsaluaqamiin tupqum iqinjaaagaugun tatpamma mayuqpaluktaqhuni.

Itchualgitchuq tatpitcha suagguuq aasrii imña taimña akku itchuaqaqtuaq aŋnugaaniğ-luk qaniligaaq uvakŋa siitminiñ. Tatpitchumagguuq qiviaqtiqamiin takanuŋa takuli-qamiin nipliitilgitchaa Aahahaanaaq,

"Niqsaqtaqnik aatchunisuağukma iižiuğikpiñ!" Itnaqmani tı̄nmiağruuraq taimña tatpitchuna naluktilgitchaa. Akkuaqtiqamiin atqaqhuni piilgitchuq. Aullaqpalulgitchuq aasrii.

Taatna ittuagataqhuni iñuksruktaaqsaqsilgitchuq aasrii. Iñuksruktaaqsaqsilgitman utaqiiraaq-ługu tatpapma mayuqsruktaqhuni tupqum qaajanun igalauraŋagun itchuaqman suagguuq aasrii taimña akku aŋnugaaniğluk.

Taavruma nipliitilgitchaat tatpitchuma,
"Aahahaanjaaq, niqsaqtaqnik aatchunjisuaġukma
iiġiugikpiñ!" Itnaġniqmanigguuq sunik atlamik
piksrañiqam naulikkamik iluqanik pisutilaağ-
miñi naulikkağaa tatpitchuna. Tatqapmagguuqtai
iħuamik piigasrunjaqami katakpallighuni aullaq-
pallighuni.

Aahahaŋaaq ittuaġataqsaġaluaqami napmu-
gaqtuaġluvaimňa piviyu itnaliqsiqami anipluni
tupqum kiluanun. Takuuraaqsiruq sutguuq makua
kiluanun qiñġaaġuraq. Timautlugu tumitchiaq
malikļugu alatkauraaġniqsuq suagguuq amma
qiñġaam tunuliňaaŋani nunaaqqiiraq aŋiqpan-
giññiqaq. Taunnagguuq naagga iñuich qi-
pilġatapiaqmiñiqaq. Iriqsimapluni taaqsit-
chiiraaġataqļugu taaqsipman takanuŋa tiki-
sauraaqļugu. Tikitnamigich sivulliġmunguuq
inġitqaaġvigmun isiqtuq suagguuq una aaquak-
sraitchiaq ivaliksruuraqtuaq. Taimma nukat-
piaġruk akaugallasruŋaŋani qisrukamiinj
aaquaksraitchiaq ipitchiġsruqļugu ipitnamiinj
mattaqļugu timaa taimmaasrii puuksrauramun
ikiplugu iriqļugu.

Atigaanik atipluni aquvitluni, uqsrunik taimani nanipiiraqugaaknik, ivaliksinqjuagaqsiruq. Ittuaqtitlugu tatqapma iññuk isiqlipalitaaqsiruk. Isiqhutik aqpaagniqsuk ammaguuq aŋuniaqtauraqnaituanatguuq atniqñaliq-sipiaagniqsuq. Aiyiptigiñ, itnaqługu aaqauksraitchauram atigaanik atipluni piruaq. Ilumuni makitluni taipkuak akauganqitchuk taaggisuutiplugu taavunjaqsautiahifiñigaak.

Qalǵimiguuq katilǵataagniqsut iñuich itqutipmani suagguuq kanna taimña aŋñugaa-niqluk tupqum qitqani nalaniqsuq. Marra satkutajå naulikkaq.

Taipchuagguuq iñuich piyai, "Naniq qamillugu piłgutluktuna." Itnaqman, taipkuagguuq upigigaat naniq qamitkaat.

Tara apiqsrugaa taamna aŋŋugaaniġluk,

"Naukunkii, naukun atniitaqtuqpich?"

Itnaqamiin taavrutmagguuq tikuqaqtuutigaa

naulikkamik aqupmiitñaqtiqtuutaa tak-

kuuvva naulikkatguuq tikkuqaqtuutigaa.

Taimmatai akuangitchuq taipkua naulik-kaniñ tiguuraağataqamigich pitłuptauraqługu taivrumakŋa aŋŋugaaniğıługmiñ piiqługu taat-naasrii pakaat atigaurat mattautigalugu ani-żiqhuni.

Aqpaliiraqhuni tumitchauratigun tat-pammagguuq iñuich malikpaliqtaaqsisirut malik-paliqtaqmatni qayyamiñun ikiliqami ayaktiq-ami aanaruañmiñinguuq algaqsruutaa itqaǵni-jaa, "Aŋilaaqquatriak!" Itnaqhunigguuq tuqłuaqtuq paqitchupkich aŋilaaqrisaağı-gich itnakkaŋagguuq aanaruaŋan taatnaqman-guuq tatpamma qayyanik tatpamma iñuksru-latinuatigaich kiisaimmagguuq ayakpaluk-taqhutin aquagun aŋuaqsruktauraaqsisirut. Aŋuaqhuni aŋuaqhuni tatpammagguuq aquani iñuich iñuksruktaqtuat iñuksrukpaluk-taqtut malikpaliktaağaat kiisaimmataig-guuq tulaktiqpuq. Uirrutigalugu saug-guuq taipchua aŋilǵanǵitqataqtuat ilu-qatin malillañniǵaat.

Taimma umialgum quyavagitluni
umialgutini avvaŋitñik nukatpiagruk
taimma aatchuġnigaa. Aanagiik aasrii-
tai naŋniġisauraaqhutik iñuuniagaqsi-
lutik.